

İntihar Haberlerinin Sunumu: Posta.com.tr Üzerine Bir İnceleme[†]

Reporting Suicide News: An Examination on posta.com.tr

Aslı KÖSEOĞLU*

Öz

İntihar olgusu, insan yaşamı açısından oldukça dikkat çekici bir meseledir. Türkiye’de ve dünyada intihar olaylarının yaşandığına dair pek çok haber gün içerisinde medya içeriklerinde yer almaktadır. Geleneksel medyadan farklı olarak hızlı bir biçimde haberlerin yayılmasına olanak sağlayan internet gazeteleri ile bu haberler daha da görünür olmuşlardır. Bu çalışmada, intihar haberlerinin nasıl sunulduğu posta.com.tr adresi üzerinden incelenmiştir. Sitenin arama kısmına intihar kelimesi yazılarak tarama yapılmış; 24 Ağustos 2022 ile 24 Kasım 2022 tarihlerini kapsayan üç aylık süreçte sitede yer alan 31 intihar konulu haber içerik analiziyle incelenmiştir. Çalışma sonucunda haber başlıklarında intihar kelimesinin ön plana çıkarılmasıyla sansasyonel başlıklara yer verildiği saptanmış, haberler aracılığıyla ölen kişilerin mahremiyetlerinin ihlal edildiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: İntihar, Haber, Etik, Mahremiyet, İçerik Analizi.

Abstract

The phenomenon of suicide is a very interesting topic in terms of human life. Many news about suicide incidents in Turkey and around the world appear in media content throughout the day. Unlike traditional media, these news have become even more visible with online newspapers which allow news to spread quickly. This study examined the presentation of suicide news via posta.com.tr. An examination was conducted by typing the word suicide into the search section of the website and 31 suicide-related news reports published on the website during the three-month period between August 24, 2022 and November 24, 2022 were analyzed through content analysis. As a result of the study, it was found that sensational headlines were used by emphasizing the word suicide in the news headlines, and it was observed that the privacy of the deceased was violated through the news.

Keywords: Suicide, News, Ethics, Privacy, Content Analysis.

Giriş

Modern toplumlarda medya gitgide önem kazanmaktadır. Çünkü toplumsal yaşamda gerçekliğin ne olduğu konusunda tanımlar medya aracılığıyla aktarılmakta; olağan ve olağandışı olaylar burada gösterilerek normalin ne olduğu belirlenmektedir (Demir, 2006: 7). Bu normal ya da anormal durumlar arasında intihar olaylarına da sıkça yer verilmektedir.

[†] Bu makalede bilimsel araştırma ve yayın etiği ilkelerine uyulmuştur. / In this article, the principles of scientific research and publication ethics were followed.

* Arş. Gör. Dr., Atatürk Üniversitesi, Erzurum, Türkiye, e-posta: aslikoseoglu@atauni.edu.tr, ORCID: 0000-0003-0180-7730. (Sorumlu Yazar / Corresponding Author).

Geliş Tarihi/ Submitted Date: 20.12.2022

Kabul Tarihi/ Accepted Date: 15.05.2023

Online Yayın Tarihi/ Published Online Date: 30.06.2023

Atıf-Reference: Köseoğlu, A. (2023). İntihar haberlerinin sunumu: Posta.com.tr üzerine bir inceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(1), 64-82.

İnsan, yaşamının her döneminde intihar düşüncesiyle hareket edebilmektedir. Çok sayıda faktörden etkilenerek ortaya çıktığı kabul edilen bu davranış; bireysel, toplumsal hatta kültürel nedenlerden kaynaklanabilmektedir (Tiryaki, 2020: 193). Zaman zaman medyanın intihar olaylarını abartılı bir dille aktarması ise potansiyel intihar olaylarını harekete geçirecek türden görülmektedir. Dünyada ve Türkiye’de intihar vakalarının artmasıyla bu olayın medyadaki görünürlüğü de artış gösterdiğinden gazeteciler intihar konulu haberlerde daha dikkatli davranmak zorundadır; zira intihar olayları sıradan haberler değildir. Çünkü haberin sunumu esnasında kullanılan dil, intihar sürecine ilişkin ayrıntılar ve habere eşlik eden fotoğraflar kişilerin mahremiyetini ihlal ederken özendirici de olabilmektedir. Bu açıdan bakıldığında intihar haberlerinin özel bir haber alanı olarak değerlendirilmesi gerekmekte ve sunumuna diğer türlerden daha fazla özen gösterilerek intiharı taklit ettirme ya da özendirme davranışından kaçınılmalıdır (Tiryaki, 2020: 192-193).

Bu çalışma, toplumda farkındalık yaratmak konusunda son derece önemli bir rolü olan internet medyasının intihar haberlerini nasıl sunduğunu ortaya koymayı amaçlamıştır. Çalışmada Türkiye’de tirajı yüz binin üzerinde (Tiraj Raporu, 2022, 11 Kasım) olan ve özellikle üçüncü sayfa haberleriyle öne çıkan Posta gazetesinin internet sitesi www.posta.com.tr örneklem olarak belirlenmiş; araştırmanın yapıldığı 24 Ağustos 2022 ile 24 Kasım 2022 tarihleri ise rastgele örneklem tekniği ile belirlenmiştir. Çalışmada daha detaylı inceleme yapabilmek adına örneklem tek bir internet gazetesi ile sınırlandırılmış; bahsi geçen tarihler arasında sitede yayınlanan ve çalışmanın amacına uygun olduğu saptanan 31 intihar konulu haber içerik analizi ile incelenmiştir.

İntihar Olgusu

İntihar düşüncesi ve davranışı yaşama isteğinin tam zıttı bir noktada konumlanmakta (Kaya, 1999: 9), bireyin bilinçli olarak hayatına son verme isteği olarak kabul edilmektedir. İntihar: “*Bir kimsenin toplumsal ve ruhsal nedenlerin etkisiyle kendi hayatına son vermesi*” (Türk Dil Kurumu, 2022) olarak da ifade edilmektedir. Farklı yaş gruplarından bireylerde görülebilen intihar vakaları çeşitli nedenlerden kaynaklanmakta ve intihar girişimleri çoğunlukla ölümle sonuçlanmaktadır. Yoksulluk intiharı tetikleyici bir faktör olarak kabul edilirken intihara ilişkin hislerin hem bireysel faktörlerden kaynaklandığı hem de sosyolojik temelli toplumsal yönü olduğu vurgulanmaktadır. İntiharı sadece bireysel ya da sadece toplumsal yönüyle nitelendirmek bu bağlamda gerçekçi değildir. Çünkü intihar eylemleri, genellikle toplumsal olanın bireysel faktörlerle bir araya geldiği bir noktada yaşanmaktadır (Tiryaki, 2020: 194). Toplumda yaygın olarak intihar vakalarının bir arka planının olduğu fikri kabul görse de olayın aniden geliştiği durumlara da zaman zaman rastlanmaktadır.

İntiharın genel anlamda insanın kendi yaşamına kendi isteğiyle son vermesi olarak ifade edildiğine dikkat çeken Tiryaki’ye göre, intiharın bir davranış olarak seçilmesi, çaresizlik ve ortaya çıkan durumun üstesinden gelememe hallerinin sonucudur (Tiryaki, 2020: 192). Köknel (1987: 339) intiharın saldırgan dürtü ve isteklerin uzun süre bastırılmasının neticesinde meydana geldiğini ifade etmektedir. Ona göre, bu bastırma durumu zaman içerisinde bireyin öz benliğine yansımakta ve bunun sonucunda da intihar eylemi gerçekleşmektedir. Durkheim’e göre ise intihar (2013: 5), “*nasıl bir sonuç vereceği bilinen, kurbanın kendisi tarafından gerçekleştirilen, olumlu ya da olumsuz bir edimin dolaysız ya da dolaylı sonucu olan her ölüm edimidir.*” Görüldüğü üzere intihar eylemini gerçekleştiren bireyler, hayata geçirdikleri

hareketin sonucunun ölüm olduğunun bilincindedir ve onlar kendi istekleriyle ölümlerine neden olmaktadır.

Durkheim insanların deneyimlediği olayların ya da kişilik özelliklerinin intiharın nedenleri arasında yer aldığına dikkat çekerken bu yönelimin toplumsal durumun bir yansıması olduğuna vurgu yapmaktadır (2013: 310). Buradan hareketle intihar her ne kadar bireysel bir eylem olarak kabul edilse de aslında onu tetikleyen toplumsal deneyimler olduğu anlaşılmaktadır. İşsizlik, aile ilişkilerinin bozulması, boşanmalar, ekonomik krizler, toplumsal baskılar ve hastalıklar bu deneyimler arasında en çok ön plana çıkanlardır. Adler ise intiharın bir açılma durumunu temsil ettiğini ifade etmektedir. Ona göre intihar, yakınları etkilemek ve kaybedilenleri geri kazanmak amacıyla gerçekleştirilmekte yani bir iletişim aracı olarak kullanılmaktadır (Adler, 1997: 267).

Durkheim'e göre terkedilme korkusu, toplumsal grupta iyice bütünleşememe düşüncesi ve toplumsal gruptan kaynaklanan ortak güçten yeterince yararlanamama intiharı tetikleyen unsurlar arasında yer almaktadır. Bunun yanı sıra intihar etme düşüncesinin hayata geçirilmesini engelleyen birtakım sosyal ve toplumsal bağlar olduğuna değinen Durkheim'e göre, bu bağlar; din, evlilik ve aile olarak kategorize edilmektedir. Ona göre bahsi geçen birleştirici toplumsal çerçeve unsurları bireye sorumluluklar yükleyerek intihar olgusunun önünde set olabilmektedir (Durkheim, 2013: 24).

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)'nün verilerine göre, dünyada gelişmiş ülkelerdeki on ölüm nedeni arasında intihar sekizinci sırada yer almaktadır. Yine aynı örgütün verilerince her kırk saniyede bir kişi intihar etmekte ve yılda ortalama 1 milyon insan intihar ederek yaşamına son vermektedir (Özsoy & Eşel'den akt Yeğenoğlu, 2015: 1). Bu denli ciddi ve önemli bir mesele olan intihar olaylarına Türkiye'de de rastlanmaktadır.

Yıl	İntihar Sayısı	Kaba İntihar Hızı (Yüz Binde)	Cinsiyete Göre İntihar Sayıları	
			Kadın	Erkek
2010	2933	4,01	860	2073
2011	2677	3,61	801	1876
2012	3287	4,37	910	2377
2013	3252	4,27	870	2382
2014	3169	4,11	817	2352
2015	3246	4,15	888	2358
2016	3193	4,03	767	2426
2017	3168	3,94	723	2445
2018	3342	4,11	813	1529
2019	3406	4,12	780	2626

Tablo 1: Türkiye'de yıllara göre intihar sayıları ve intihar hızı (Türkiye İstatistik Kurumu, 2020)

TÜİK'in intihara ilişkin yayımlandığı son verilere göre (2020 yılı), son on yılda yıllık intihar eden kişi sayısı 2500'ün altına düşmemiş, özellikle son yıllarda vaka sayıları artmıştır. Aynı verilere göre, Türkiye'de 2019 yılında intihar ederek hayatını kaybeden kişi sayısını

toplam 3406 olurken bunlardan 2626'sı erkek, 780'i kadındır. TÜİK verileri intihar eden kişilerin bu eylemi gerçekleştirme gerekçelerini şöyle açıklamıştır; hastalıklar, aile geçimsizliği, geçim zorluğu, ticari başarısızlıklar, hissi ilişki ve istediği kişi ile evlenememe, öğrenim başarısızlığı ve sebebi bilinmeyenler. İntihar biçimleri ise şöyledir; asarak, kimyevi madde kullanarak, yüksekten atlayarak, suya atlayarak, ateşli silah kullanarak, kendini yakarak, kesici bir alet kullanarak, doğalgaz-tüpgaz vs. kullanarak, tren veya motorlu başka bir araç altına atlayarak (Türkiye İstatistik Kurumu, 2022). Görüldüğü üzere intihar eden insanların intiharı deneyimleme süreç ya da nedenleri değişkenlik gösterse de bu insanların tek bir ortak yanıları vardır; o da artık hayatta olmamaları. İnsanlar çoğunlukla yakın çevrelerinde ya da başka yerde meydana gelen intihar olaylarını özellikle internet mediasından duymakta ve takip etmektedir. İntihar haberleri aktarılırken farklı etik sorunlar ortaya çıkmakta ve bu sorunlar görmezden gelindiği takdirde başka vakaları tetikleyebilmektedir.

İnternet Haberciliği

İnternet teknolojisinin gelişimiyle birlikte gazeteciliğin geçirdiği değişimler dikkat çekmiştir. İnternet haberciliğinin yanı sıra "*online habercilik*", "*dijital habercilik*", "*sanal habercilik*" gibi isimler de alan bu gazetecilik türü, geleneksel gazetecilik pratiklerini dönüştürmüştür. İnternet haberciliği enformasyonun hedef kitleye ulaştırılabileceği yeni bir mecra olarak dikkat çekmekte; enformasyonun yeniden üretildiği ve yeni biçimlerde sunulduğu bir ortam olarak konumlandırılmaktadır (Karaduman, 2005: 143). Bu mecra okuyuculara aynı anda haber, metin, ses, video ve grafik ve animasyonları bir arada sunmuş, böylelikle geleneksel medyadaki sınırlı yöntemleri yok etmiştir (Pavlik, 2013: 11).

İnternetin gazetelere sağladığı en büyük avantaj haber ve yazı için ihtiyaç duyulan bilgiye, belgeye, fotoğraflara ya da görüşlere kısa sürede ulaşma imkânı sunmasıdır (Yücedoğan, 2002: 145). Coğrafi sınırları ortadan kaldıran internet haberciliği sayesinde insanlar oturdukları yerlerden sadece bir "tık" ile farklı içeriklere erişebilmektedir. Ayrıca okuyucu ya da izleyiciler içeriği kontrol etme ya da seçme gibi olanaklara da kavuşmuş ve tek yönlü iletişim yerini interaktif iletişime bırakmıştır. İnternet haberciliğiyle gazeteler kısa sürede büyük bir kitleye ulaşır hale gelmiştir (Kazaz, 2007: 224).

İnternet haberciliğinin özelliklerinden Pavlik şöyle bahsetmektedir;

Haber içeriği, online bir ortamda daha akıcıdır, dinamiktir, bu durum olayların ve süreçlerin gerçek yaşamda daha iyi temsil edilmesini sağlamaktadır... İzleyiciler, bir flash haberle ilgili gelişmeler için akşam haberlerini veya ertesi günün gazetesini beklemek istemezler. Onlar, anında bilmek isterler ve bilginin olabildiğince hızlı şekilde basına yansımalarını isterler internet yoluyla bu haberlere ulaşabilirler (Pavlik, 2013: 37). İnternet haberciliğinin olanaklarını ise Karaduman şöyle ifade etmiştir;

- Haberi çok hızlı bir biçimde verebilmesi ve sürekli güncellenmesi.
- Okurun habere 24 saat, dilediği zaman ulaşabilmesi.
- Multimedya temelinde ses-grafik-görüntülü dosyaları kullanma.
- Arşivdeki haberlere kolayca ulaşabilme ve istenilen haberleri saklayabilme.
- Okurla interaktif etkileşim; okurun yorumlarını anında iletebilmesi.
- Haberle ilgili konularda, web sitelerinin linklerinin verilmesiyle, arka plan bilgilerine kolaylıkla ulaşabilme.
- Diğer medyada yer alamayan farklı haberleri bulabilme (Karaduman, 2005: 146-147).

İnternet gazeteciliğinin en önemli avantajının sunduğu enformasyonun her an güncellenebilmesi olduğuna dikkat çeken Halıcı'ya göre, internet gazetelerinde güncelleme üç şekilde yapılmaktadır. Bunlardan ilki düzensiz güncellemedir. Düzensiz güncelleme; yeni haber geldikçe web sayfasında değişiklik yapmayı anlatmaktadır. Belirli periyotlarda güncelleme; site içeriğinin belli bir saatte, günde ya da haftada bir defa olmak üzere değiştirildiği güncelleme biçimidir. Sürekli güncelleme ise; haber ajansından, muhabir veya yazarlardan gelen yazıların bekletilmeksizin sayfada yer almasıdır (Halıcı, 2005: 158).

Bilindiği üzere haber siteleri taze haberleri kitlelere iletmek adına sürekli güncellenmekte ayrıca dijitalleşmenin sunduğu avantajlarla eski haberler arşivde saklanmakta, okur dilediği an bunlara erişebilmektedir. İnternet haberciliğinin okura sağladığı tüm bu avantajların yanı sıra bu mecrada haberi bir an önce iletmek adına çeşitli etik ihlallerin yapıldığı da bilinmektedir.

Gazetecilik Etiği

Etik, pratik felsefenin insanların ahlaki eylemlerini konu aldığı ve bir eylemi ahlaki açıdan iyi yapan niteliksel durumlarla ilgilendiği bir alandır (Uzun, 2011: 20). Binark ve Bayraktutan etik kavramını; "*insanın dünyayı ve bu dünyayla etkileşimini anlamlandırma çabasında ussal olarak oluşturduğu ilkelerin kurduğu düzen*" biçiminde ifade etmektedir (2013: 7). Toplumların kendine özgü etik kuralları ise kültürlerin dinsel inançlarına, sosyal normlarına ve tarihsel koşullarına göre farklılık göstermektedir (Matelski, 1996: 11).

Her mesleğin uymakla yükümlü olduğu birtakım etik kurallar vardır. Bu kuralların sürdürülmesi, onların uygulanmasıyla gerçekleşmektedir. Bu bağlamda gazetecilere yönelik olarak düzenlenen ve uygulanması beklenen basın etiği kavramı, yazılı, işitsel ya da görsel-işitsel iletişim araçlarında habercilik işiyle uğraşanların etiğidir (Uzun, 2011: 34).

Gazetecilik mesleği her türlü bilgiyi alıcıyla buluşturan bir noktada konumlandırıldığından bu yönü ona sorumluluk yüklemekte, özellikle de medyada olumsuz içeriklere sahip ve etik ilkelerden uzak bir biçimde sunulan haberlerle istenmeyen sonuçlar ortaya çıkabilmektedir. Bu bağlamda haberde gazetecilik etik kodlarının uygulanması ya da uygulanmaması durumlarından doğrudan etkilenen üç kesim vardır. Bunlar; gazetecinin çalıştığı medya kuruluşlarının okurları/izleyicileri/dinleyicileri, haber kaynakları ve gazetecinin haberine konu olan kişiler. Etik kodlar bu üç kesimde yer alan insanların yararına olacak biçimde hükümler içermektedir. İlk ve en önemli ilke gerçekleri aktarmaktır. Nesnellik, tarafsızlık, dengelilik, kesinlik gibi hükümler ise haberlerin hitap ettiği kitlenin çıkarlarını korumaya hizmet etmektedir. Bu sayede okuyucu/izleyici/dinleyici yönlendirilmekten korunarak kendi kararlarını verirken haberlerden yararlanmaktadır. Gazetecilik meslek ilkeleri arasında yer alan etik ilkelerde; haber aracılığıyla hayatta olan ya da yaşamını yitirmiş kişilerin mahremiyetinin ihlal edilmemesi, haber toplama sırasında kişilerin taciz edilmemesi, toplumsal konumu ya da dini inançları nedeniyle aşağılanmaması, kişileri küçük düşürücü yayınlardan kaçınılması, suçlu olduğu yargı kararıyla kesinleşmedikçe kimsenin suçlu ilan edilmemesi ve kaynağın gizli kalması koşuluyla verilen bilgilerin açıklanmaması maddeleri ön plana çıkmaktadır (Uzun, 2011: 52). Bunların tamamının ve daha fazlasının en temel amacı ise insanların yararına olacak biçimde onların çıkarlarını korumaktır.

İntihar Haberlerinde Etik İhlaller

Gazetecilerin temel ilkesi halkın merak ettiği ya da ilgi duyduğu konulara ilişkin haberleri, görüşleri ve yorumları adil, tarafsız, dengeli ve ahlaki biçimde sunmaktır (Bertrand, 2004: 81). Dolunay (2022: 60), medyada intihar olaylarının sunumunda sıkça karşılaşılan etik sorunları; “*intihar olaylarının dramatize edilmesi, intihar olayı ve intihar eden kişiler veya yakınları hakkında kişisel bilgiler ve fotoğrafları da içerecek şekilde kişilerin özel hayatlarına dair bilgilerinin verilmesi ve intihar olgusunun bağlamından koparılarak intihar olaylarının bireyselleştirilmesi*” şeklinde ifade etmektedir.

Genellikle dramatize edilerek sunulan intihar haberleriyle, haberin daha fazla tıklanması hedeflenmekte; haberin dikkat çekmesi için de başlıkta “intihar” ifadesi sıkça kullanılmaktadır. İntihar eden kişilerin fotoğrafları haberlerde tanınacakları biçimde yer almakta hatta intihar eylemini gerçekleştiren kişilerin ailelerinin ve yakınlarının fotoğraflarına da yer verilerek ajitasyonlar gerçekleştirilmektedir. Haberlerde kişilerin yaşadıkları mahalle, sokak ve apartman gibi bilgiler de sunulmaktadır. Ayrıca bu kişilerin kimlik bilgileriyle sosyal medya hesaplarına ulaşılarak kişinin özel hayatı dramatize edilerek çeşitli etik ihlaller yapılmaktadır (Tiryaki, 2020: 192). Kimi zaman da sansasyonel başlıklar ve dram içeren fotoğraflarla haberlerin içeriği adeta seyirlik hale getirilmiş yaşam öykülerine dönüştürülmektedir.

Bilindiği üzere intihar her ne kadar bireysel bir seçim gibi görünse de toplumsal nedenlerde kaynaklanmakta ve yine toplumsal sonuçlar doğurmaktadır (Tiryaki, 2020: 194). İntihar haberlerinin detaylarına bakıldığında ise çoğunlukla intihar eden kişinin psikolojik durumu ön plana çıkarılmaktadır. Bu sayede meydana gelen olay bireyselliğe indirgenerek kişiyi intihara sürükleyen toplumsal süreçler göz ardı edilmektedir.

Konuyla ilgili 2018 yılında yapılan “*İntiharla İlgili İnternet Haberlerinin Türkiye’de Sunum Şekli İle İlgili Bir Ön Çalışma*” başlıklı araştırmada, haberlerde intihar konusunda nereden ve nasıl yardım alınabileceğine ilişkin bilgi verilmediği, intihar düşüncesinin önlenebilirliği ve tedavi edilebilirliğine dair bilgi sunan içeriklerin aktarılmadığı belirlenmiştir (İlhan, 2018). Karaduman ve Acıyan tarafından 2021 yılında yapılan “*İntihar Haberlerinde Etik Sorunlar: Siyanürle İntihar Haberlerine İlişkin Bir Araştırma*” başlıklı çalışmada incelenen gazetelere ilişkin şu bulgulara yer verilmiştir;

Haberlerde intihar eden kişi ve çocukların fotoğrafları açık bir biçimde yayımlanmış, intiharların kimyasal madde olan siyanürle gerçekleştiğini vurgulayan bilgi ve görüntüye yer vermiştir. Bu haberlerde, daha fazla dikkat çekmek ve haberin okunurluğunu artırmak için intihar yöntemi ve dramatik yönleri üzerine haber kurgusunun inşa edildiği, dil ve söylemlerin etik standartlardan uzak olduğu tespit edilmiştir (Karaduman & Acıyan, 2021: 537).

Korap Özel ve Deniz’in 2016 yılında yaptığı “*Türk Medyasının İntihar Haberlerini Sunumunda Etik Sorunlar: Cem Garipoğlu ve Mehmet Pişkin İntiharları*” adlı çalışmada ise gazetecilerin intihar vakalarını etik ilkelere göre haber yapmaları için şunlar önerilmiştir;

- Fotoğraf/video kullanılmamalı,
- Ünlü bir kişi olmadığı takdirde kurbanın ismi kodlanmalı,
- Yakınlarına ilişkin fotoğraf, bilgi, görüşlere haberlerde yer verilmemeli,
- Okuduğu okul/çalıştığı kurumun ismi yazılmamalı,

- İntihar eylemi gizemli ya da çözüm olarak sunulmamalı,
- Haberlerde uzman görüşü ile yardım alınabilecek kurumların iletişim bilgilerine yer verilmelidir (Korap Özel & Deniz, 2016: 262-263).

İntihar olayının nasıl gerçekleştiğinin detaylı bir biçimde irdelenmesinin kişinin yakınları açısından son derece sarsıcı ve yıpratıcı olduğuna değinen Dolunay'a göre, bu tür haberlerde kişilik hakları ihlal edildiği gibi, intihar eden bireyin yakınları ve yaşadığı çevre de korunmamaktadır. Gazeteciler olayı haberleştirirken özel yaşama ilişkin ulaşılan birçok şeyi çarpıtarak sunabilmekte, intihar eden kişinin cevap hakkının olmaması da çarpıtılan bilgilerin düzeltilmesini olanaksız kıldığından bu durum farklı etik sorunları doğurmaktadır (Dolunay, 2022: 61-62). Bu bağlamda intihar olaylarını haberleştirecek gazeteciler için şunlar tavsiye edilmektedir;

- İntihar olaylarının, intihara eğilimli kişileri olumsuz etkilediği bilinmektedir; bu nedenle bu tür olayların haber yapılmasından kaçınılmalıdır. Söz konusu olaylar haber yapıldığında ise medya organlarında dikkat çekici bir formatta ve yerde verilmemelidir.
- Ölen kişinin yakınlarını incitecek acıların artıracak tarzda haber yapılmamalıdır. İntihar haberlerinde intihar yeri ve yöntemine dair ayrıntılar verilmemelidir.
- Haber metninde "intihar" kelimesi yerli yersiz kullanılmamalı; haber başlığında bulunmamalı ve haber içinde "intihar etti" yerine "intihar ederek öldü" biçiminde ifadeler kullanılmalıdır.
- İntihar eden kişilerin kimlik bilgileri verilmemeli ve fotoğraf ya da görüntüleri yayımlanmamalıdır.
- İntiharı yüceltici, övücü, özendirici veya romantize edici bir dil kullanılmamalıdır.
- İntihar üzerine yapılan araştırma sonuçlarına göre intihar genellikle psikiyatrik rahatsızlık ya da ruhsal sorunların sonucunda ortaya çıkmaktadır. İntihar konulu haberlerde "Bir sorunu yoktu" tarzında ifadelerle intiharın anlaşılabilir, açıklanamaz gösterilmesi ve gizemli hale getirilmesi ise toplumun zihinsel haritasında intiharın ruhsal sorunlarla bağlantısının kopmasına neden olduğundan bu şekilde yapılandırılmaldan kaçınılmalıdır.
- İntihar konulu haber metinlerinin sonunda böyle durumlarda yardım istenebilecek kurumlarla ilgili (adres, telefon vs) bilgiler bulunmalıdır.
- Yine haber metinleri içinde bu sonu önleyebilecek yorum ve yönlendirmelere yer verilmelidir (WHO'dan akt Harmancı vd., 2014: 370).

Çalışmanın Amacı, Sınırlılıkları ve Yöntemi

Bu çalışmanın amacı internet medyasının intihar haberlerini nasıl sunduğunun açığa çıkarmaktır. Çalışma kapsamında Posta Gazetesi'nin resmi internet sitesi olan www.posta.com.tr örneklem olarak belirlenmiştir. Çalışma kapsamında tüm haberlerin incelenmesi mümkün olmayacağından, araştırmanın zaman aralığı 24 Ağustos 2022- 24 Kasım 2022 tarihleriyle sınırlandırılmıştır. Sitenin arama kısmına; "intihar etti", "yaşamına son verdi", "atladı", "kendisini astı" ifadeleri yazılarak tarama yapılmıştır. Bazı haberlerin arama kısmında birden fazla kez farklı başlıklar altında sıralandığı tespit edilmiştir. Bu haberlerden daha kapsamlı olanlar tek bir kategori altında değerlendirilmeye tabi tutulmuş ve bu sayede araştırmanın amacına yönelik olduğu belirlenen 31 haber araştırmaya dahil edilmiştir. Araştırmanın varsayımları ise şöyle belirlenmiştir:

- İntihar konulu haberlerde kişinin özel bilgileri ifşa edilerek kişi mahremiyeti yok sayılabilmektedir.
- İntihar konulu haberlerde kişinin ve yakın çevresinin fotoğrafları kullanılabilmektedir.

- İntihar konulu haberlerin başlıklarında “intihar” kelimesi ön plana çıkarılarak haberlerin dikkat çekmesi sağlanabilmektedir.
- İntihar eylemlerini gerçekleştiren bireylerin genellikle büyükşehirlerde yaşayanlar olduğu öngörülmektedir.
- İntihar konulu haberlerde intiharların en yaygın nedeninin aile sorunları olabileceği düşünülmektedir.
- İntihar konulu haberlerde genellikle 25-40 yaşları arasındaki kişilerin intihar haberlerinin yer aldığı düşünülmektedir.
- İntihar konulu haberlerde erkeklerin kadınlardan daha fazla özne olabileceği düşünülmektedir.
- İntihar konulu haberlerde kişilerin olayı gerçekleştirme biçimlerinin detaylı ve uzun bir biçimde yazılarak sunulduğu düşünülmektedir.

Araştırmanın varsayımlarının belirlenmesinin ardından sitede yer alan intihar konulu haberler içerik analizi tekniği ile incelenmiştir. İçerik analizi, insan etkileşimlerinin, gazete içeriklerinin, televizyondaki ya da romanlardaki karakterlerin betimlenmesine, kayıtlı metinlerin veya haberlerde kullanılan ifadelerin incelenmesine yarayan bir yöntem olarak tanımlanabilmektedir (Neuendorf, 2002: 1). Berelson (1952: 18) içerik analizini; “İletişimin görünen/aşikâr (ya da açık/belirgin içeriğinin nesnel, sistematik ve nicel betimlenmesine yönelik bir araştırma tekniği” şeklinde açıklamaktadır. İçerik analizinin genellikle iletişim amacıyla üretilen ve kurgulanan metinlerin çözümlenmesini sağladığını vurgulayan Gökçe’ye göre, içerik analizi mevcut içeriklerden hareket ederek bilinmeyen bulguları ortaya koymayı hedeflemektedir. Bu yöntemle araştırmacılar somut verilere dayanarak çıkarımlar yapmakta, doğrudan gözlemlenemeyen etkenlere yönelik sonuçlara ulaşmaktadır. İçerik analizi ele alacağı metnin içeriğinin tüm boyutları ile ilgilenmek yerine öncelikle ve özellikle araştırma yönünden önem arz eden boyutlara odaklanmaktadır (Gökçe, 2019: 35-36).

Metin içeriklerinin toplanması ve analiz edilmesi sistemine dayanan içerik analizi (Neuman, 2017: 466), mesajı birtakım kategorilere ayırarak kodlama birimlerinin saptanmasıyla başlamaktadır. Kategorilendirme sırasında başkaları tarafından önceden geliştirilmiş kategorilerden yararlanılabilmektedir (Bilgin, 2014: 19). Bu çalışmada içerik analizini gerçekleştirmek adına Yeğen’in “Çocuk Cinayetlerinin Yazılı Basında Sunumu: Posta Gazetesi Örneği” başlıklı çalışmasındaki kodlama cetvelinden yararlanılmıştır (Yeğen, 2015). İçerik analizi kapsamında kodlama cetveli 9 kategori üzerinden oluşturulmuştur. Bu kategoriler şöyledir;

- Meydana gelen intihar olayını aktaran ifadeler: Olaya ilişkin kullanılan fiiller.
- Habere konu olan kişilerin kimlik sunumu: Haberde kişilerin kimlik bilgilerinin ifşa edilip edilmemesi.
- İntihar eden bireylerin yaş aralıkları: İntihar eden kişilerin yaş aralıklarının tespiti.
- İntihar eden bireylerin cinsiyetleri: İntihar eden bireylerin kadın ve erkek olarak ayrıştırılması.
- İntihar haberlerindeki fotoğrafların içeriği: İntihar eden bireyin fotoğrafının teşhir edilip edilmemesi. Haberlerde intihar eden bireyin ailesinin fotoğraflarına yer verilip verilmemesi.
- İntiharın yaşandığı şehirler: Vakaların meydana geldiği şehirlerin saptanması.

- İntiharın nedenleri: Haberlerdeki intihar olaylarının dayandırıldığı nedenler.
- İntihar etme biçimleri: İntiharların nasıl gerçekleştirildiği (Yeğen, 2015: 374-375).
- İntihar haberlerinin uzunluğu: Habere ilişkin verilen detayların yoğunluğu.

Araştırma kapsamında haberler okunmadan önce kodlama cetvelinde yer alan kategoriler belirlenmiş ve bu kategoriler doğrultusunda içerik analiziyle araştırma sorularına yanıt aranmıştır. Çalışmanın araştırma birimi, 24 Ağustos 2022- 24 Kasım 2022 tarihlerini kapsayan üç aylık süreçte www.posta.com.tr adresinde yayınlanan intihar konulu haberlerdir. Çalışmada WHO'nun intihar olaylarını haberleştirecek gazeteciler için hazırladığı kılavuzda yer alan maddelere bağlı kalınarak araştırma soruları belirlenmiş ve böylece kodlama cetvelindeki kategoriler sorularla desteklenmiştir (Yeğen, 2015: 375). Araştırmanın soruları şöyledir;

- İntihar haberlerinde olayı aktaran ifadeler ve haber sayıları nedir?
- İntihar haberlerinde hayatını kaybeden kişilere ilişkin bilgiler gizli tutulmuş mudur?
- İntihar haberlerinde intihar edenler kadın mıdır, erkek midir?
- İntihar haberlerinde kişinin kendisinin ya da yakın çevresindeki insanların fotoğraflarına yer veriliyor mu?
- İntihar haberlerinin meydana geldiği şehirler hangileridir?
- İntihar haberlerinde hangi nedenler ön plana çıkmaktadır?
- İntihar haberlerindeki başlıklarda “intihar” kelimesi yer almakta mıdır?
- İntihar haberlerinde olayın meydana geliş biçimine detaylı bir biçimde yer verilmekte midir, haberler uzun yazılmakta mıdır?
- Haber içeriklerinde caydırıcı önlemlere yer verilmekte midir?

Bulgular ve Yorum

Çalışmanın bu kısmında yukarıdaki sorulara bağlı kalınarak kategoriler oluşturulmuş ve her bir kategori tablolar aracılığıyla anlaşılır hale getirilmiştir.

Olayı aktaran ifade	Haber Sayısı
İntihar Etti	23
Yaşamına Son Verdi	1
Atladı	4
Kendini Astı	3
Toplam	31

Tablo 2: Olayı aktaran ifadeler ve haber sayıları

Tablo 2’de görüldüğü üzere çalışma kapsamında yapılan taramalar neticesinde; 23 intihar olayının “intihar etti”, 1 intihar olayının “yaşamına son verdi”, 4 intihar olayının “atladı”, 3 intihar olayının ise “kendini astı” ifadeleriyle aktarıldığı görülmüştür. 4 haber ise hem “intihar etti” hem “yaşamına son verdi” hem de “atladı” ifadelerinin altında birden fazla

kez sıralanmış, bu haberler toplam haber sayısına sadece bir kez “intihar etti” başlığı altında dâhil edilmiştir. Ayrıca sitede aynı haberin birkaç benzer başlıklarla birkaç kez yazıldığı saptanmış, bu haberlerden kapsayıcı olan araştırma kapsamına alınmış, diğer haberler tekrara düşmemek adına araştırmanın dışında tutulmuştur. Çalışmaya konu ile ilgili olan köşe yazıları dâhil edilmemiştir

WHO'nun intihar haberlerini hazırlayanlara yönelik hazırladığı kılavuzda, “intihar etti” ifadesinin yerine “intihar ederek öldü” ifadesinin kullanılması gerektiğinin altı çizilmiş fakat uygulamada intihar haberlerinin hem başlıklarında hem de gövdelerinde “intihar etti” söyleminin yoğun bir biçimde tercih edildiği saptanmış, böylelikle haberlerin içeriklerinin merak edilmesi arzulanmıştır.

Açık	Gizli Tutulmuş
11	20

Tablo 3: İntihar edenlerin kimlik bilgileri

Haberlerde intihar eden bireylerin adlarının ve soyadlarının çoğunlukla gizli tutulduğu görülmüştür. İntihar edenlerin ad ve soyadlarının açık bir biçimde aktarıldığı haberler ile ad ve soyadlarının gizlendiği haberler arasında bir farklılık saptanmamış, dolayısıyla bu tür haberlerin hazırlanması aşamasında yeteri kadar titiz davranılmadığı düşünülmüştür. Ayrıca bazı haberlerde şahısların adları açıkça yazılmış, soyadları ise sadece baş harfi yer alacak biçimde sunulmuştur.

Bu haberler intihar eden kişilerin kimlik bilgileri kategorisine “açık” olarak işaretlenmiştir. Çünkü her ne kadar bu şahısların soyadları gizlense de haberlerde fotoğrafları, yaşadıkları yer, olayın meydana geldiği sokak, mahalle, aile bireylerinin kimlikleri gibi detaylar verildiğinden şahısların kimlik bilgisi ifşa edilerek mahremiyetleri yok sayılmıştır. Genel olarak ise intihar eden şahısların kimlik bilgilerinin gizli tutulduğu görülmüş hatta bazı haberlerde ad ve soyad kısaltması dahi yapılmaksızın intihar eden kişilerin kimlik bilgilerine yer verilmemiştir. Fakat kimi zaman da ismi gizlenen kişilerin fotoğraflarına yer verildiği haberlere rastlanmıştır.

Ayrıca haberlerde kimlik bilgilerinin yanı sıra bireylerin özel yaşamlarının da ihlal edildiği durumlar ortaya çıkmıştır. Bu içeriklere şu haber cümleleri örnek teşkil etmiştir; 8 Eylül 2022 tarihli haberdeki; “Suriye'nin Halep kentinden 2014 yılında ailesiyle Türkiye'ye gelen Celile Hami, 2 sene önce Fadıl Hâkim ile dini nikâh kıyıp, Mersin'e yerleşti” (Posta Gazetesi, 2022). 24 Ağustos 2022 tarihli haberdeki; “Manisa'da, 24 yaşındaki Orhan Azman 'polise mukavemet' suçundan gözaltına alındıktan sonra jandarma komutanlığı nezarethanesinde iddiaya göre intihar etti” (Posta Gazetesi, 2022), 25 Ağustos tarihli haberdeki; “Yasak aşk kavgası cinayetle bitti! Arkadaşını ve eşini öldürüp intihar etti” (Posta Gazetesi, 2022).

Haber örneklerinden de görüldüğü üzere; her üç haberde de kişilerin özel yaşamına ilişkin farklı bilgilere yer verildiği görülmüştür. Şahısların imam nikâhlı olduğu ve neden gözaltına alındığı gibi bilgiler özel hayata ilişkin verilerdir. Ayrıca bir diğer haberde yer alan “yasak aşk cinayeti” vurgusunun ön plana çıkarılmasıyla da haberin ana temasından uzaklaşıldığı ortadadır.

Yaş aralığı	Sayı
Belirtilmemiş	5
0-18	-
19-24	6
25-40	14
41-59	4
60 yaş ve üstü	2

Tablo 4: İntihar edenlerin yaş aralıkları

TÜİK'in yaş grubu ve cinsiyete ilişkin en son yayınladığı verilere göre (2020 yılı), 2019 yılında erkeklerin en çok 20-24 yaş aralığında intihar ettiği bilgisi yer almaktadır (Türkiye İstatistik Kurumu, 2022). Çalışmayla intihar konulu haberlerde intihar eden bireylerin ağırlıklı olarak 25-40 yaş aralığında olduğu saptanmıştır. Ayrıca 60 yaş üstü bireylerde intihar vakalarına daha az rastlandığı görülmüştür.

Cinsiyet	Sayı
Kadın	3
Erkek	28

Tablo 5: İntihar edenlerin cinsiyeti

İntihar ederek hayatını kaybeden bireylerin cinsiyeti araştırmanın bir başka kategorisini oluşturmuştur. Çalışma kapsamında incelenen haberler şunu göstermiştir; erkek intiharları kadın intiharlarından daha fazla medyada yer almaktadır. Daha önce yapılan çalışmalar da kadınların erkeklere göre daha fazla intihar girişiminde bulunduğunu ve ölümle sonuçlanan intiharların erkeklerde daha fazla görüldüğünü ortaya koymuştur. Bu durum Akçay ve Taşkın'a göre toplumsal cinsiyetle de açıklanabilmektedir. Örneğin intihar girişimi kadının zayıflık, incinebilirlik, bağımlılık ve sosyal destek ihtiyacı ile ilişkilendirilerek onun sesini duyurma çabası ve yardım çağrısı olarak ifade edilebilmektedir. Söz konusu erkekler olduğunda ise "başarı" unsuru ön plana çıkmakta; toplum nezdinde tamamlanmış her intihar eylemi "başarı" olarak görülmekte ve başarı da çoğu zaman erkeklikle ilişkilendirilmektedir. Çünkü toplumsal cinsiyet erkeğe başarı, güç, cesaret, iş bulmak, para kazanmak gibi görevler yüklemekte, bunları başaramayan erkek umutsuzluğa kapılabilmektedir (Akçay & Taşkın, 2019: 2282-2283).

İntihar konulu haberlerde en fazla olay yerine ilişkin fotoğraflara yer verilmiştir. Haberlerde intiharların meydana geldiği mekânlar, sokaklar, ambulans ve sağlık görevlilerinin olaya müdahale anları ve "Polis olay yeri inceleme" yazılı şeritlerin kadrāja alındığı fotoğraflar veya videolar ön plana çıkmıştır. 9 haberde birden fazla fotoğraf ve

videoya yer verildiği görülmüş; bu haberlerde hem intihar eden kişilerin kendi fotoğrafları hem de olay yeri görüntüleri yer almıştır.

Toplam Fotoğraf Sayısı	İntihar Eden Kişilerin Fotoğrafları	İntihar Edenlerin Yakınlarının Fotoğrafları	Olay Yerinden Fotoğraf veya video	Fotoğraf Yok
37	11	4	22	-

Tablo 6: İntihar haberlerindeki fotoğrafların içeriği

İncelenen haberlerden 11'inde vefat eden kişilerin fotoğraflarına yer verilmiştir. 4 haberde ise intihar eden kişilerin yakınlarının acılı görüntülerine yer verilerek meydana gelen olay dramatize edilmiştir. Bu 4 haberde aile bireylerinin olaya ilişkin bildikleri ön plana çıkarılmış; 2 haberde aile bireylerinin görüşleri doğrudan aktarımla ifade edilirken 2 haberde ise dolaylı aktarım kullanılmıştır. Olayın dolaylı aktarımla belirtildiği haberlerde kullanılan dil daha nesnel ve bu bağlamda habercilik kriterlerine daha uygun bulunmuştur. Örneğin; 29 Eylül 2022 tarihli "*Azra'nın katili cezaevinde intihar etti! Azra'nın anne ve babasından yürek yakan açıklama*" (Posta Gazetesi, 2022) başlığında kullanılan "yürek yakan" ifadesi haberi dramatik hale getirmeye hizmet etmiştir. Haberin içeriğinde babanın görüşlerine doğrudan aktarım cümleleri ile yer verilerek yaşanan olaydan duyduğu üzüntü ve keder daha da dramatize edilerek okurlara sunulmuştur. Haberlerde dolaylı aktarımda kullanılan "bilgisine ulaşıldı", "ifade edildi", "olduğu söylendi" şeklindeki ifadeler ise nesnellığe gönderme yapmıştır.

Haberlerde kimi zaman fotoğrafıyla kimliği ifşa edilen bireylerin, haber içerisinde adı ve soyadı gizlenmiştir. Fotoğrafı sansürlenene ya da kullanılmayan bireylerin ise adının açıkça yazıldığı haberlerin olduğu görülmüştür. Bu tür haberlerde intihar eden kişilerin fotoğraflarına hiç yer verilmemesi gerekmektedir. Fotoğrafın kullanılması durumunda ise sansürleme yapılmalı, bu yaklaşımla artık hayatta olmayan bireylerin mahremiyeti korunmalıdır.

8 Eylül 2022 tarihli "*Oyuncu Ali Sürmeli'nin annesi intihar etti*" (Posta Gazetesi, 2022) başlıklı haberde ilk olarak intihar olayının yüzeysel olarak anlatıldığı bir içeriğe yer verilmiş; ardından "*Ali Sürmeli kimdir? Kaç yaşında ve nereli? Annesi neden öldü? Ali Sürmeli'nin babası kim? Yaşıyor mu?*" (Posta Gazetesi, 2022) başlıklı bir haber daha yayınlanmıştır. İkinci olarak yayınlanan haberle meydana gelen intihar olayı adeta bir magazin malzemesi haline dönüştürülmüştür. Haber başlığında yer alan soruların cevaplarına sayfanın sonlarında ulaşılmıştır. Böylelikle habere sansasyonellik katılarak haberin merak edilmesi ve daha çok tıklanması sağlanmıştır.

Haberlerde fotoğrafları kullanılan bireylerin intiharlarına yönelik içeriklerde dramatik unsurlar ön plana çıkmıştır. Örneğin 8 Eylül 2022 tarihli "*Ağabeyine Sığındı 'Hayır' Cevabını Alınca Ölümü Seçti*" (Posta Gazetesi, 2022) başlıklı haberde dramatik unsurlar dikkat çekmiştir. Kadının adı, soyadı ve fotoğrafı haberde kullanılarak mahremiyeti ihlal edilmiş, olayın yaşandığı şehir ve mahalle ifşa edilmiştir. Haberde sığınmak, aldatmakla suçlanmak, yapılanlara dayanamamak, bebeğini düşürmek gibi ifadelerle olaya ilişkin detaylar verilmiş ve kadının mağduriyeti daha da dramatize edilerek tüm bunlar intihar sürecini hazırlayan

önemli etmenler olarak ön plana çıkarılmıştır. Ayrıca haberle, yaşanan intihar olayı yalnız bırakılma ve dışlanmayı kapsayan toplumsal bir sonuç olarak nitelendirilmeyerek bir tercih olarak sunulmuştur. Böylelikle yaşanan bu intihar olayı kadının zayıflığı ile ilişkilendirilerek olayın ardındaki toplumsal dinamikler göz ardı edilmiştir.

Şehir	Sayı
Adana	2
Ankara	5
Artvin	1
Batman	1
Bolu	1
Diyarbakır	2
Erzincan	1
Gaziantep	1
İstanbul	9
İzmir	2
Kayseri	1
Kırşehir	1
Manisa	1
Mersin	2
Tekirdağ	1
Toplam	31

Tablo 7: İntiharın yaşandığı şehirler

Tablo 7’de araştırma süresince örnekleme dâhil edilen intihar olaylarının meydana geldiği şehirler alfabetik sıraya göre yer almıştır. Bu tabloya göre, intihar konulu haberlerin meydana geldiği şehirlerin başını 9 haberle Türkiye’nin en kalabalık yerleşim yerlerinden olan İstanbul çekmiştir. İkinci sırada ise Ankara yer almıştır. Adana, Diyarbakır, İzmir ve Mersin gibi büyükşehirlerin yanı sıra küçük şehirlerde de intihar olayları yaşanmıştır. Vakalar görüldüğü üzere kalabalık ve büyük şehirlerde daha sık meydana gelmiş fakat bununla birlikte intiharların küçük şehirlerde de yaşandığı ortaya çıkmıştır.

Çalışma kapsamında intihar haberlerinde intiharların nedenleri olarak hangi gerekçelerin sunulduğuna da bakılmıştır. 15 haberde “ailevi sorunların” ön plana çıkarıldığı görülmüştür. Bu sorunları şu başlıklar altında toplamak mümkün olmuştur; boşanma, şiddetli geçimsizlik, çarpık aile ilişkileri, yalnızlık. Haberlerde yer alan intiharların gerekçeleri arasında dikkat çeken diğer unsur “psikolojik sorunlardır”. İntihar olaylarının psikolojik sorunlara indirgenmesi eylemin toplumsal yanını göz ardı etmeye neden olmakta ve eylemin sadece bireysel yönünü ön plana çıkarmaktadır.

Haberde Öne Sürülen Nedenler	Sayı
Ailevi Sorunlar	15
Psikolojik Sorunlar	6
Ekonomik Sorunlar	1
Bilinmiyor	9

Tablo 8: İntiharların nedenleri

Haberlerde intihar edimini gerçekleştiren kişilerin psikolojik sorunlarının olduğunun vurgulanmasıyla da bu kişilerin potansiyel tehlike içeren kişiler olarak kodlandığı ve okur tarafından da böyle algılanmalarının arzulandığı saptanmış ve bu kişiler normal olmayanlar olarak işaretlenmiştir (Dolunay, 2022: 135). İncelenen 9 haberde şahısların sadece intihar ettiği bilgisi yer almış, intiharın niçin gerçekleşmiş olabileceğine ilişkin bilgiye haberlerde yer verilmemiştir. Çalışma kapsamında intihar eyleminin gerekçesinin “ekonomik sorunlar” şeklinde belirtildiği haber sayısı ise 1 olarak belirlenmiştir. Bu haber “işsizlik sorunu” çerçevesinde kurgulanmış ve bireysel bir mesele olarak işaretlenmiştir. Bilindiği üzere “işsizlik” toplumun en yakıcı sorunlarının başında gelmektedir. Haberde intihar gerekçesi olarak gösterilen işsizlik, intihar eden şahsın psikolojik sorunları olduğu bulgusuyla pekiştirilerek şahsın intihara eğilimi olduğu algısı güçlendirilmiştir. Oysa yaşanan ekonomik sorunlar intihar eyleminde sadece itici bir güç olarak düşünülmektedir.

İntihar Etme Biçimi	Sayı
Silahla	19
Bıçakla	4
Yüksekten atlayarak	4
İp ile kendini asarak	3
Bileklerini keserek	1

Tablo 9: İntihar etme biçimleri

Çalışma kapsamında intihar eden bireylerin eylemi gerçekleştirirken hangi aletleri kullandığı sorusuna da yanıt aranmıştır. Bu bağlamda intihar konulu haberlerde en fazla ateşli silahla intihar edildiği saptanmıştır. İkinci sırada “bıçakla” ve “yüksekten atlayarak” eylemin gerçekleştirildiği belirlenmiş, 3 haberde de intihar eylemini gerçekleştiren bireylerin “kendilerini astığı” bilgisi yer almıştır. 1 haberde de cezaevinde cinsel istismardan tutuklu bir bireyin “bileklerini keserek” yaşamına son verdiği kaleme alınmıştır.

Çalışma kapsamında bir internet gazetesi haberinin ortalama kaç kelimedenden oluştuğunun tespiti için, yayın politikası farklı 3 internet gazetesinin haberlere ayırdıkları alanlar ve haber içerikleri ele alınmıştır. Sitelerde yer alan haberlerin genellikle 2 veya 3

paragraftan oluştuğu tespit edilmiş; incelenen haberlerin ortalaması alınarak 250 kelime ve üstü olan haberler uzun, 250 kelime ile 125 kelime arasında yazılan haberler orta uzunlukta, 125 kelimenin altında kalan haberler ise kısa haberler olarak kategorize edilmiştir (Köseoğlu, 2022: 895).

125 kelimedenden az	24
250 kelimedenden fazla	2
Orta uzunlukta haber	5

Tablo 10: İntihar haberlerinin uzunluğu

Tablo 10'a bakıldığında intihar konulu haberlerin çoğunlukla 'kısa haber' kategorisinde yer aldığı görülmektedir. Haberler çoğunlukla meydana geliş biçimi üzerinden kısa kategorisinde yer alacak biçimde aktarılmıştır. Uzun haber kategorisinde yer alan 2 haberde ise, olaya ilişkin art alan bilgisi ve mahkeme sürecinden bahsedilmiştir. Haberlerde olası intihar olaylarına ilişkin alınabilecek önlemlere yer verilmemiştir.

Sonuç

Bugün internet gazetelerinde yayınlanan haberler meydana gelen olaya ilişkin bilgi alınan ilk mecralar olarak dikkat çekmektedir. Çoğunlukla bu mecrada sunuluş biçimiyle okurun zihninde kalan haberler kimi zaman sorunlu olmakta, bu durum da telafisi mümkün olmayacak sonuçları doğurabilmektedir. Özellikle intihar haberleri söz konusu olduğunda yapılan etik ihlaller artık hayatta olmayan kişilerin mahremiyetini ortadan kaldırarak onların yakınlarını zor duruma sokabilmektedir.

İntihar haberlerinin posta.com.tr adresinde sunumunu ele alan bu çalışmada, 24 Ağustos 2022 ile 24 Kasım 2022 tarihlerini kapsayan üç aylık süreçte posta.com.tr adlı sitede yer alan, araştırmanın amaç ve kapsamına uygun olduğu saptanan 31 intihar konulu haber içerik analiziyle incelemiştir. Araştırma sonucunda gazetenin toplumsal bir mesele olan intihar vakalarını haberleştirilerek okuyucularla buluşturması önemli bulunmuştur. Fakat meydana gelen olayların toplumsal yönlerinin göz ardı edilerek bireysel hikâyelere indirgendiği saptanmıştır. İntihar olaylarının toplumsal ve ekonomik boyutunun irdelenmediği gazetede, bu indirgemeye meseleye ilişkin tartışmaların ötelendiği görülmüştür.

Araştırma boyunca gazetenin meydana gelen intihar olaylarına ilişkin farklı fotoğraflar kullandığı ve haber başlıklarına "intihar" kelimesini taşıyarak olayı sansasyonel hale getirerek sunduğu tespit edilmiştir. Böylece "İntihar konulu haberlerin başlıklarında "intihar" kelimesi ön plana çıkarılarak haberlerin dikkat çekmesi sağlanabilmektedir" varsayımı geçerli olmuştur. Ayrıca erkekler kadınlardan daha fazla intihar haberlerinin öznesi olmuşlardır.

Posta gazetesinin internet sitesinde yer alan haberlerin analizi neticesinde intihar eden kişilerin kimlik bilgilerinin çoğunlukla gizli tutulduğu (20 haber), kimi zaman da ifşa edildiği (11 haber) saptanmıştır. Haberlerde her ne kadar kimlik bilgilerinin ağırlıklı olarak gizli tutulduğu görülse de kimlik bilgisi gizlenen şahısların fotoğraflarının yayımlandığı ya da fotoğrafı gizlenen kişilerin kimlik bilgilerinin ifşa edildiği haberlere de sıkça rastlanmıştır.

Haberlerde intihar eylemini gerçekleştiren kişilerin kimlik bilgileri gizlenmiş olsa da yaşadıkları mahalle ve sokak ifşa edilmiş, böylelikle bu kişilerin mahremiyeti yok sayılmıştır. Şahısların özel yaşamına ilişkin bilgilerin de kullanıldığı haberlere rastlanmıştır; bu kişilerin ilişki durumları, işledikleri suçlar ya da medeni halleri haberlerde malzeme olarak kullanılmış ve böylelikle haberler aracılığıyla özel yaşamın ihlali söz konusu olmuş ve etik ihlaller yapılmıştır. Dolayısıyla; “İntihar konulu haberlerde kişinin özel bilgileri ifşa edilerek kişi mahremiyeti yok sayılabilmektedir” varsayımı geçerli olmuştur.

Araştırmada intihar eden bireylerin yaş ortalaması 25-40 yaş aralığı olarak saptanmış; erkeklerin intihar olaylarının kadınlara göre daha fazla medyaya yansıdığı belirlenmiştir. Gazetede intihar olaylarının hangi illerde meydana geldikleri bilgisi tüm haberlerde verilmiştir. İstanbul, Ankara gibi iller intihar vakalarının en sık yaşandığı şehirler olarak tespit edilmiştir. Böylece araştırmada yer alan “İntihar eylemlerini gerçekleştiren bireylerin genellikle büyükşehirlerde yaşayanlar olduğu” varsayımı geçerli kılınmıştır. Fakat bu noktada intihar vakalarının sadece büyükşehirlerde görüldüğü algısıyla hareket etmek son derece yanıltıcıdır. Olayların meydana geldiği şehirlere bakıldığında Türkiye'nin en doğusundan en batısına kadar birçok şehirde intihar olaylarının meydana geldiği görülmektedir.

Araştırmanın varsayımları arasında yer alan “İntihar konulu haberlerde intiharların en yaygın nedeninin aile sorunları olabileceği düşünülmektedir” maddesi araştırma sonucunda geçerli kılınmıştır. Çünkü haber içeriklerinde intihar eden bireyleri bu eyleme yönlendiren olaylar genellikle “ailevi sorunlar” olarak işaretlenmiştir. Ailevi sorunların içerisinde de “boşanma” birinci sırada yer almış, onu “aile içi geçimsizlik” konusu takip etmiştir. Haberlerde intihar eylemini gerçekleştiren bireylerin çoğunlukla silahla yaşamına son verdiği bulgusuna erişilmiştir.

Posta gazetesinin internet sitesinde yer alan intihar haberlerinin genellikle “kısa” bir biçimde sunulduğu sonucuna varılmış, kısa haberlerde olaylara ilişkin detaylara yer verilmediği saptanmıştır. “Orta” ve “uzun” haber kategorisinde yer alan 7 haberde ise yaşanan intihar olaylarındaki dramatik unsurlar ön plana çıkarılmış ve intiharların detaylarına bu haberlerde yer verilmiştir. İntihar konulu haber metinlerinin sonunda böyle durumlarda yardım istenebilecek kurumlarla ilgili adres ve telefon gibi bilgilere ise hiç yer verilmemiştir.

İnternet gazetelerinde neredeyse her gün yer verilen intihar haberleri, hazırlanması aşamasında son derece özen gösterilmesini gerektiren bir türdür. Bu bağlamda yapılması gerekenlerin başında etik ihlallerin yapıldığı habercilik anlayışının bırakılması gelmektedir. Haber içeriklerinde okuyucuyu intihara yönlendirebilecek ifadeler kullanılmamalı ve haberde dramatik ifadelerden uzak durularak nesnel olunmalıdır. Haber başlıkları intihar kelimesi ön plana çıkarılarak dikkat çekici hale getirilmemeli, intihar eden şahısların veya yakınlarının fotoğrafları hiçbir suretle kullanılmamalı ve basın organları intihar haberleri konusunda ortak bir dil geliştirmelidir. Özellikle haberciler bir an önce intihar olayları karşısında etik kodlara uyarak haber yapmaları konusunda daha da bilinçli hale getirilmeli; bu noktada uzmanlar tarafından konuya ilişkin panel ve seminerler düzenlenerek intihar haberlerinde etik meselesi yeniden tartışmaya açılmalıdır. Ayrıca intihar olayları medyada sadece meydana geliş biçimleriyle değil; olgunun sosyolojik boyutlarını ele alan içeriklerle de incelenmelidir. Bunun

yanı sıra intihar edimindeki bireysel hikâyelerden ziyade medya aracılığıyla eylemin toplumsal nedenleri irdelenerek konunun toplumsal yönüne dikkat çekilmelidir.

Kaynaklar

- Adler, A. (1997). *Psikolojik aktivite* (B. Çorakçı, Çev.). Say Yayınları.
- Akçay, S. & Taşkın, M. (2019). İntihar ve toplumsal cinsiyet: sosyal hizmet perspektifinden bir değerlendirme. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 14(20), 2278- 2299.
- Bertrand, C. J. (2004). *Medya etiği*. Özkan Matbaacılık.
- Berelson, B. (1952). *Content analysis in communications research*. Free Press.
- Bilgin, N. (2014). *Sosyal bilimlerde içerik analizi*. Siyasal Kitabevi.
- Binark, M. & Bayraktutan, G. (2013). *Aydın karanlık yüzü: yeni medya ve etik*. Kalkedon Yayınları.
- Demir, V. (2006). *Medya etiği*. Beta Yayıncılık.
- Dolunay, Y. İ. (2022). *İntihar haberlerinin medyadaki sunumunda etik sorunlar: siyanürle intihar haberleri* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Ankara Üniversitesi.
- Durkheim, E., (2013). *İntihar* (Z. İlkelen, Çev.). Pozitif Yayınları.
- Gökçe, O. (2019). *Klasik ve nitel içerik analizi, felsefe yöntem uygulama*. Çizgi Kitabevi.
- Halıcı, N. (2005). Online gazetecilik. Alankuş, S. (Editör), *Yeni İletişim Teknolojileri ve Medya*. (ss. 155- 188). IPS İletişim Vakfı Yayınları.
- Harmancı, F. M., Buçak, M., Gültekin, E. & Güldibi, M. (2014). Gazetelerde polis intihar haberlerinin sunumu. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(51), 365-391.
- İlhan, R. S. (2018). İntiharla ilgili internet haberlerinin Türkiye’de sunum şekli ile ilgili bir ön çalışma. *Kriz Dergisi*, 26(1), 11-16.
- Kaya, N. (1999). *Neden intihar ediyorlar*. Nesil Basım Yayın.
- Kazaz, M. (2007). Geleneksel habercilikten internet haberciliğine geçiş sürecinde spor basını. *Selçuk İletişim Dergisi*, 4(4), 220-229.
- Karaduman, M. (2005). İnternet ve gazetecilik. Alankuş, S. (Derleyen), *Yeni İletişim Teknolojileri ve Medya*. (ss. 155- 188). IPS İletişim Vakfı Yayınları.
- Karaduman, M. & Acıyan, E. P. (2021). İntihar haberlerinde etik sorunlar: siyanürle intihar haberlerine ilişkin bir araştırma. *Akdeniz İletişim*, (36), 521-541.
- Korap Özel, E. & Deniz, Ş. (2016). Türk medyasının intihar haberlerini sunumunda etik sorunlar: Cem Garipoğlu ve Mehmet Pişkin intiharları. *Bilig*, (77), 233-270.
- Köknel, Ö. (1987). *Zorlanan insan*. Altın Kitaplar.
- Köseoğlu, A. (2022). Kadın odaklı habercilik perspektifinden savaş temalı haberlerde Ukraynalı kadınlar: Anadolu Ajansı üzerinden bir analiz. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(3), 888-905.
- Matelski, M. J. (1996). *Televizyon haberciliğinde etik*. Yapı Kredi Yayınları.

- Neuman, W. L. (2017). *Toplumsal araştırma yöntemleri* (Ö. Akkaya, Çev.). Siyasal Kitapevi.
- Neuendorf, K. A. (2002). *The content analysis guidebook*. Sage Publications.
<https://www.daneshnamehicsa.ir/userfiles/files/1/9%20The%20Content%20Analysis%20Guidebook.pdf>.
- Pavlik, J. (2013). *Yeni medya ve gazetecilik*. Phoenix Yayınevi.
- Posta Gazetesi. (2022, 24 Ağustos-24 Kasım). *Posta Gazetesi, intihar haberleri*.
<https://www.posta.com.tr/haberleri/intihar>
- Posta Gazetesi. (2022, 5 Kasım). *Ağabeyine sığındı, 'Hayır' cevabı alınca ölümü seçti*.
<https://www.posta.com.tr/gundem/agabeyine-sigindi-hayir-cevabi-alinca-olumu-secti-2558165>
- Posta Gazetesi. (2022, 5 Kasım). *Nezarethanede intihara soruşturma*.
<https://www.posta.com.tr/video-havuzu/nezarethanede-intihara-sorusturma-2553246>
- Posta Gazetesi. (2022, 5 Kasım). *Yasak aşk kavgası cinayetle bitti! Arkadaşını ve eşini öldürüp intihar etti*.
<https://www.posta.com.tr/gundem/azranin-katili-cezaevinde-intihar-etti-azranin-anne-ve-babasindan-yurek-yakan-aciklama-2564408>
- Posta Gazetesi. (2022, 5 Kasım). *Oyuncu Ali Sürmeli'nin annesi, intihar etti*.
<https://www.posta.com.tr/gundem/oyuncu-ali-surmelinin-annesi-intihar-etti-2558254>
- Posta Gazetesi. (2022, 5 Kasım). *Ali Sürmeli kimdir, kaç yaşında ve nereli? Annesi neden öldü? Ali Sürmeli'nin babası kim, yaşıyor mu?* <https://www.posta.com.tr/magazin/ali-surmeli-kimdir-kac-yasinda-ve-nereli-annesi-neden-oldu-ali-surmelinin-babasi-kim-yasiyor-mu-2558301>
- Tiraj Raporu. (2022, 11 Kasım). *Tiraj Raporu*. https://www.gazeteler.tv/tiraj_raporu.php.
- Tiryaki, S. (2020). İntihar haberleri ve mahremiyet ihlali. Tiryaki, S. (Editör), *Haber Üzerine Teori ve Uygulamalar*. (ss. 191-220). Literatürk.
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2022, 17 Kasım). *Türkiye'de yıllara göre intihar sayıları ve intihar hızı*.
<https://data.tuik.gov.tr/Search/Search?text=intihar>.
- Türkiye İstatistik Kurumu (2022, 17 Kasım). *Şekli, cinsiyet ve yaş grubuna göre intiharlar*.
<https://data.tuik.gov.tr/Search/Search?text=intihar&dil=1>.
- Türk Dil Kurumu. (2022). *Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlüğü*. Erişim tarihi: 1 Kasım 2022,
<https://sozluk.gov.tr/>.
- Uzun, R. (2011). *İletişim etiği sorunlar ve sorumluluklar*. Dipnot Yayınları.
- Yeğen, C. (2015). Çocuk cinayeti haberlerinin Türk yazılı basında sunumu: posta gazetesi örneği, *Global Media Journal TR Edition*, 5(10), 363-384.
- Yeğenoğlu, İ. (2015). *İntiharın anlamı, intihar ve intihara yönelik tutumlar* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Adnan Menderes Üniversitesi.

Yücedoğan, G. (2002). İnternet haberciliği. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, (14), 143-150.

Makale Bilgisi:

Etik Kurul Kararı: Etik Kurul Kararından muaftır.

Destekleyen Kurum / Kuruluşlar: Herhangi bir kurum / kuruluştan destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması: Herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Yazar Katkı Oranı: Birinci yazar: % 100.

Article Information:

Ethics Committee Approval: It is exempt from the Ethics Committee Approval.

Supporting-Sponsor Institutions or Organizations: No support was received from any institution / organization.

Conflict of Interest: No conflict of interest.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Author Contribution Percentage: First Author: % 100.